

Ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος

Μητροπολίτου Σερβίων και Κοζάνης Διονυσίου Ψαριανού

Σήμερα η Εκκλησία εορτάζει και τιμά την ιερή μνήμη του αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου. Ο άγιος Γρηγόριος είναι ένας από τους τρεις μεγάλους ιεράρχες και οικουμενικούς διδασκάλους της Εκκλησίας μαζί με τον Μέγα Βασίλειο και τον Ιωάννη το Χρυσόστομο. Μετά τον απόστολο και ευαγγελιστή Ιωάννη, είναι ο δεύτερος στον οποίο η Εκκλησία απένειμε τον τίτλο του Θεολόγου· ο τρίτος είναι ο άγιος Συμεών ο νέος Θεολόγος. Ο άγιος Γρηγόριος ειδικότερα είναι ο τριαδικός θεολόγος, γιατί σε κάθε του λόγο κεντρική διδασκαλία του είναι πάντα το μυστήριο της Αγίας Τριάδος. Στον πέμπτο θεολογικό λόγο του γράφει, οι πιστοί *«προσκυνοῦσι τὸν Πατέρα, τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, μίαν Θεότητα...»*.

Ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος γεννήθηκε στα 329 στην Αριανζό, ένα μικρό χωριό της Καππαδοκίας, κοντά στην κωμόπολη Ναζιανζό, γι' αυτό και λέγεται Ναζιανζηνός. Ο πατέρας του λεγότανε κι αυτός Γρηγόριος κι ήταν επίσκοπος Ναζιανζού, η δε μητέρα του λεγόταν Νόννα. Από μικρός ήταν φιλομαθής και επιμελής κι έκαμε λαμπρές και εξαιρετες σπουδές στη Ναζιανζό, στην Καισαρεία της Καππαδοκίας, στην Καισαρεία της Παλαιστίνης, στην Αλεξάνδρεια και τέλος στην Αθήνα. Εκεί γνωρίστηκε με το συμπατριώτη του, Μέγα Βασίλειο, συνδέθηκαν αδελφικά κι έμειναν μαζί σπουδάζοντας την έξω φιλοσοφία για έξι ολόκληρα χρόνια. Στο τέλος τού προσφέρθηκε καθηγητική θέση, μα εκείνος προτίμησε να ξαναγυρίσει στην πατρίδα του, Ναζιανζό.

Στην Καππαδοκία συναντήθηκαν οι δυο συμμαθητές κι έζησαν πάλι μαζί, αποτραβηγμένοι στην έρημο, ασκούμενοι και μελετώντας τώρα τα ιερά γράμματα. Σε ηλικία 30 ετών ο άγιος Γρηγόριος πήρε το βάπτισμα και χειροτονήθηκε από τον πατέρα του πρεσβύτερος. Έμεινε για καιρό βοηθώντας το γέροντα πατέρα του, επίσκοπο Γρηγόριο, και το 372 σε ηλικία 43 ετών ο Μέγας Βασίλειος, που ήταν πια αρχιεπίσκοπος Καισαρείας, τον χειροτόνησε επίσκοπο Σασίμων. Αυτή η χειροτονία έγινε παρά τη θέλησή του, γι' αυτό κι ο άγιος Γρηγόριος δεν δέχθηκε να πάει στα Σάσιμα, αλλά έμεινε βοηθώντας τον πατέρα του στη Ναζιανζό. Γι' αυτή τη χειροτονία ο Μέγας Βασίλειος γράφει σε μια επιστολή του ότι για τον άγιο Γρηγόριο άξιζε μια επισκοπή όση όλος ο κόσμος.

Το 375, όταν πέθανε ο πατέρας του αγίου Γρηγορίου, οι ορθόδοξοι της Κωνσταντινούπολης, που οι αρειανοί τούς είχαν πάρει όλες σχεδόν τις Εκκλησίες, πήγαν στη Ναζιανζό και κάλεσαν τον άγιο Γρηγόριο. Ήταν ο μόνος που θα μπορούσε με τη θεολογική του σοφία και τη ρητορική του δεινότητα να αντιμετωπίσει τους αιρετικούς. Ήλθε, λοιπόν, στην Κωνσταντινούπολη και σε μια μικρή Εκκλησία της αγίας Αναστασίας η Ορθοδοξία έστησε το στρατηγείο της

εναντίον των αιρέσεων. Εκεί ο άγιος Γρηγόριος είπε τους περίφημους πέντε θεολογικούς λόγους κατά των αρειανών και των μακεδονιανών. Αρειανοί ήσαν οι οπαδοί του Αρείου, που αρνιούνταν τη θεότητα του Ιησού Χριστού, και μακεδονιανοί οι οπαδοί του Μακεδονίου, που αρνιούνταν τη θεότητα του Αγίου Πνεύματος.

Στα 381 έγινε στην Κωνσταντινούπολη η δεύτερη οικουμενική Σύνοδος, η οποία σύνταξε τα πέντε τελευταία άρθρα του Συμβόλου της πίστεως, το όγδοο άρθρο, «*Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον...*», είναι η διδασκαλία του αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου. Η Σύνοδος, όταν τότε χήρεψε ο αρχιεπισκοπικός θρόνος της Κωνσταντινούπολης, εξέλεξε αρχιεπίσκοπο τον άγιο Γρηγόριο. Έτσι, όταν ύστερα απέθανε ο Πρόεδρος της Συνόδου, άγιος Μελέτιος αρχιεπίσκοπος Αντιοχείας, Πρόεδρος της Συνόδου έγινε ο άγιος Γρηγόριος. Επειδή, όμως, αργότερα ακούστηκαν διαμαρτυρίες και αμφισβητήσεις και μάλιστα από τους επισκόπους της Μακεδονίας, που ήλθαν καθυστερημένοι στη Σύνοδο, ο άγιος Γρηγόριος παραιτήθηκε τόσο από αρχιεπίσκοπος όσο από Πρόεδρος της Συνόδου κι έφυγε στην Καππαδοκία.

Ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος άφησε στην Εκκλησία, εκτός από τον άγιο βίο του και σπουδαίο συγγραφικό έργο. Περίφημος είναι ο Συντακτήριος λόγος με τον όποιο, όταν παραιτήθηκε, αποχαιρέτησε τη Σύνοδο και τους χριστιανούς της Αρχιεπισκοπής. Όταν, μετά την παραίτησή του, ο άγιος Γρηγόριος κατέβηκε στην Καππαδοκία, ο Μέγας Βασίλειος είχε αποθάνει πριν δύο χρόνια. Τότε έγραψε και είπε τον επίσης περίφημο επιτάφιο λόγο στον Μέγα Βασίλειο. Ο άγιος Γρηγόριος έζησε ακόμα οκτώ χρόνια και απέθανε στα 389 σε ηλικία 60 ετών. Ο άγιος Γρηγόριος ο Ναζιανζηνός είναι πραγματικά ο Θεολόγος Πατέρας της Εκκλησίας, ιερουργός του λόγου και των θείων Μυστηρίων, που αποχαιρέτιζε τη δεύτερη οικουμενική Σύνοδο κι έλεγε, «*Καθαρὰν καὶ ἀκίβδηλον τὴν ἱερωσύνην ἐφύλαξα*». Αμήν.

Πηγή: Ιστολόγιο Πεμπτουσίας 18-01-2018